7. Про посилення судового захисту прав та свобод людини і громадянина : постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.1997 № 7. *Верховна Рада України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-97#Text (дата звернення: 09.09.2026).

8. Рішення Другого сенату Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою громадянки України Левченко О.М…. від 18.06.2020 № 5-р(II)/2020. *Верховна Рада України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va05p710-20#Text (дата звернення: 09.09.2026).

9. Рішення Конституційного Суду України від 22.05.2018 № 5-р/2018. *Верховна Рада України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-18#top (дата звернення: 09.09.2026).

10. Рішення Конституційного Суду України від 18.12.2024 № 11-р(II)/2024. *Верховна Рада України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-24#Text (дата звернення: 09.09.2026).

11. Чеханюк Л. Принцип верховенства права та правова визначеність: співвідношення й окремі аспекти. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2025. Т. 1, № 29. DOI: https://doi.org/10.33270/02252901.10.

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-670-9-17

СЛУЖБОВІ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО: ПІДСТАВИ, ОБСЯГ, КОНСТИТУЦІЙНА ДОПУСТИМІСТЬ

Дяченко Олександр Олександрович
доктор філософії у сфері права
https://orcid.org/0000-0001-8077-9920

Поліцейський перебуває у подвійному правовому становищі: він є людиною, наділеною конституційними правами, і водночас носієм публічно-владних повноважень. Друга обставина зумовлює встановлення для нього низки обмежень, які становлять не винятковий захід, а постійну складову його службово-правового статусу. Саме тому питання про підстави, обсяг і конституційну допустимість таких обмежень має безпосереднє практичне значення.

Підстави встановлення обмежень мають дворівневий характер. На конституційному рівні можливість обмеження окремих прав осіб, які перебувають на публічній службі в правоохоронних органах, прямо передбачена приписами Основного Закону, зокрема щодо членства в

політичних партіях та участі у страйках. На законодавчому рівні відповідні обмеження закріплено Законом України «Про Національну поліцію» та законодавством про запобігання корупції. Метою їх запровадження є забезпечення неупередженості поліцейського, його політичної нейтральності, безперервності служби, запобігання конфлікту інтересів і, зрештою, підтримання довіри суспільства до поліції.

За обсягом службові обмеження доцільно поділити на чотири групи. Політичні обмеження стосуються членства в політичних партіях, участі в політичній діяльності та у страйках. Майнові охоплюють заборону підприємницької діяльності, обмеження сумісництва, заборону одержання неправомірної вигоди та подарунків. Особисті обмеження стосуються вираження поліцейським поглядів щодо службової діяльності, яке допускається з урахуванням установлених законом вимог, а також подання декларацій, що передбачає розкриття певних відомостей про нього та членів його сім'ї. Організаційно-службові обмеження полягають у можливості безоплатного залучення до виконання обов'язків понад установлену тривалість службового часу, у переміщенні по службі та у виконанні наказу як обов'язковій вимозі.

Конституційна допустимість кожного обмеження має перевірятися за трьома послідовними вимогами. Перша – встановлення обмеження виключно законом; підзаконне доповнення переліку обмежень є неприпустимим. Друга – наявність правомірної мети, передбаченої Конституцією України. Третя – необхідність обмеження в демократичному суспільстві, що передбачає його співмірність меті та збереження сутнісного змісту права. Ця остання вимога є вирішальною з огляду на конституційну заборону звуження змісту й обсягу існуючих прав при ухваленні нових законів.

Наведений підхід узгоджується з практикою Європейського суду з прав людини. У справі «Rekvényi v. Hungary» Суд визнав сумісним із Конвенцією обмеження політичної діяльності працівників поліції з огляду на потребу забезпечення політичної нейтральності правоохоронної служби [1]. Водночас у справі «Vogt v. Germany» наголошено, що особа, яка перебуває на публічній службі, не втрачає гарантованих Конвенцією прав, а тому кожне обмеження потребує переконливого обґрунтування [2].

Здійснений аналіз дає підстави виокремити такі недоліки чинного правового регулювання. По-перше, окремі обмеження сформульовані надмірно широко, унаслідок чого межа між забороненою політичною діяльністю та правомірним висловленням особистої позиції залишається невизначеною. По-друге, частина обмежень фактично розширюється підзаконними та відомчими приписами, що не відповідає вимозі встановлення обмежень законом. По-третє, обмеження, запроваджені у

зв'язку з дією правового режиму воєнного стану, не мають визначених часових меж і порядку відновлення попереднього становища. По-четверте, розширення обмежень не супроводжується посиленням гарантій, хоча саме гарантії становлять зустрічне забезпечення тих обтяжень, яких зазнає поліцейський.

Викладене дозволяє сформулювати такі положення. Службові обмеження прав поліцейського є конституційно допустимими лише за одночасного дотримання трьох умов: встановлення законом, наявності правомірної мети та співмірності обмеження цій меті за збереження сутнісного змісту права. Перелік обмежень має бути вичерпним і закріпленим на рівні закону, а їх обсяг – відповідати обсягові наданих гарантій. Обмеження, запроваджені у зв'язку з особливим правовим режимом, мають бути визначеними в часі та супроводжуватися відповідним грошовим відшкодуванням.

Література:

1. Case of Rekvényi v. Hungary: judgment of the European Court of Human Rights of 20 May 1999, application no. 25390/94. URL: https://hudoc.echr.coe.int.
2. Case of Vogt v. Germany: judgment of the European Court of Human Rights of 26 September 1995, application no. 17851/91. URL: https://hudoc.echr.coe.int.

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-670-9-18

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

Д'ячук Максим Юрійович
доктор філософії у сфері права
https://orcid.org/0009-0004-1791-4850

Масштаби руйнувань інфраструктури внаслідок збройної агресії проти України зумовили формування нового за змістом і динамікою масиву правового регулювання – від спеціальних фондів і компенсаційних процедур до механізмів залучення міжнародної допомоги та державно-приватного партнерства. Таке регулювання створюється безпосередньо в умовах триваючих руйнувань, а тому характеризується фрагментарністю, частими змінами нормативних актів